

Summary

Bondyk V. A. Defense System of Branches of Economy According to Bankruptcy Legislation.
— Article.

Genesis of becoming and development of aggregate of norms of bankruptcy legislation, called to carry out the defense of industries of economy, society and state is most interested in stable and effective work of which, is probed in the article. Three varieties of legislative limitations and features are determined in this sphere: procedure of bankruptcy of separate categories of legal entities of public law, separate legal forms of subjects of management and exceptions from the common field of right for bankruptcies. A conclusion is done, that going near defense of industries of economy in the process of bankruptcy require not to exception from general procedures of bankruptcy, but introduction of the special norms, answering the necessities of maintenance and augmenting of production capacities of enterprises.

Keywords: bankruptcy, insolvency, legal entities of public law, enterprise, branches of economy.

УДК 343.22

Г. Серeda

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА РІЛЬ ПРОКУРОРА В ЙОГО ЗДІЙСНЕННІ

Становлення України як правової держави супроводжується зміною характеру взаємовідносин між державою та особистістю. Все частіше не лише людина несе відповідальність перед державою за свої вчинки, а й держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Зазначене обумовило потребу створення системи надійного захисту суб'єктів протидії злочинності взагалі і кримінального судочинства зокрема від тиску, погроз та посягань на їхнє життя, здоров'я, житло чи майно, яка відповідала б міжнародно-правовим стандартам у галузі забезпечення прав людини. Цю систему утворює сукупність відповідних нормативних актів, державних органів, уповноважених на їх виконання, а також діяльність зазначених органів. Складовою такої системи є також прокурорська діяльність із забезпечення безпеки суб'єктів кримінального судочинства.

Проблема забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, та законності в цій сфері в останні роки набула особливого значення ще й у зв'язку із загостренням криміногенної ситуації в державі та збереженням високого рівня латентності злочинів. Не підлягає сумніву, що однією із суттєвих причин латентності злочинності, передусім організованої, є те, що інформація про вчинені злочини не надходить до правоохоронних органів, оскільки її носії, побоюючись розправи з боку злочинців, не вірять у спроможність захисту від протиправних посягань у разі надання такої інформації державним органам [1, 75].

У зв'язку з цим постала нагальна потреба створення таких умов для участі в кримінальному судочинстві його суб'єктів, які б забезпечували надійний захист цих суб'єктів від тиску, погроз та посягань на їхнє життя, здоров'я, житло

чи майно і відповідали б міжнародно-правовим стандартам у галузі прав людини. Зазначене потребує й відповідного рівня прокурорського нагляду за виконанням вимог законодавства щодо забезпечення безпеки суб'єктів кримінального судочинства.

З огляду на складність феномена захисту суб'єктів кримінального судочинства, міжгалузевий характер регулювання правовідносин, які виникають у цій сфері, та безліч інших факторів соціально-економічного та організаційно-правового характеру, актуальність проблематики, пов'язаної з цим явищем, не викликає сумніву.

Незважаючи на актуальність та складність зазначеної теми, науковий інтерес до її дослідження навряд чи можна вважати адекватним потребам практики. У вітчизняній юриспруденції мали місце поодинокі намагання комплексного її дослідження на монографічному рівні, зокрема В. С. Зеленецьким та М. В. Куркінім. Ця проблематика відображена в положеннях декількох кандидатських дисертацій, а також у статтях і тезах наукових повідомлень, зокрема в публікаціях О. М. Гогуса, П. В. Діхтієвського, М. І. Костіна та деяких інших авторів.

Метою статті є загальна характеристика забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, а також ролі прокурора в його здійсненні.

Як відомо, 23 грудня 1993 року для належного правового врегулювання забезпечення безпеки учасників кримінального процесу було прийнято низку законодавчих рішень, зокрема закони України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», відповідне положення законів України «Про статус суддів», «Про прокуратуру», «Про міліцію», «Про Службу безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність».

Застосування зазначених законів під час розслідування та судового розгляду кримінальних справ мало стати умовою успішного розкриття та розслідування злочинів, насамперед, тяжких, вчинених організованими групами тощо. Але цього в повній мірі не сталося, а випадки застосування Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь в кримінальному судочинстві» на практиці поодинокі через відсутність відповідного організаційно-фінансового забезпечення. З прийняттям вказаних нормативно-правових актів та змін до законодавства проблеми забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства не вирішилися. Натомість, з'явилися нові проблемні ситуації, пов'язані із застосуванням законодавства у цій сфері, організацією взаємодії відповідних правоохоронних органів та здійсненням відповідного прокурорського нагляду.

Як зазначалося вище, до системи забезпечення безпеки учасників кримінального процесу включається не лише сукупність відповідних нормативних актів, але й низка державних органів, які забезпечують безпеку цих осіб. До останніх належать ті, що приймають рішення про застосування заходів безпеки, і ті, що здійснюють ці заходи.

Рішення про застосування заходів безпеки приймається органом дізнання, слідчим, прокурором, судом, у провадженні яких знаходяться кримінальні справи

про злочини, у розслідуванні чи судовому розгляді яких брали або беруть участь особи, а також органом (підрозділом), що здійснює оперативно-розшукову діяльність щодо осіб, які брали участь у виявленні, попередженні, припиненні і розкритті злочинів або сприяли цьому.

Здійснення заходів безпеки покладається на органи служби безпеки або внутрішніх справ, у складі яких з цією метою створюються спеціальні підрозділи. Заходи безпеки щодо військовослужбовців здійснюються також командами військових частин.

Ще однією складовою системи забезпечення безпеки суб'єктів кримінального процесу є, як зазначалося, діяльність низки державних органів. Сутність цієї діяльності визначається змістом самих заходів забезпечення такої безпеки.

В цілому заходи забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства можна поділити на два види: 1) процесуальні і 2) спеціальні (непроцесуальні). У свою чергу, процесуальні можна розділити на: профілактичні заходи з попередження можливого посягання на учасників кримінального судочинства та заходи з припинення та подальшого унеможливлення здійснення дій, спрямованих на заподіяння шкоди учаснику кримінального судочинства.

Процесуальною основою заходів з попередження можливого посягання є норми КПК, що встановлюють процесуальні гарантії забезпечення безпеки.

Заходи, спрямовані на подальше унеможливлення здійснення дій, спрямованих на заподіяння шкоди учаснику кримінального судочинства, стосуються використання спеціального порядку проведення окремих слідчих чи судових дій з метою збереження анонімності учасників кримінального процесу, щодо яких здійснюється захист. Заходи забезпечення безпеки цієї групи мають яскраво виражений активний, захисний характер, оскільки застосовуються лише за наявності загрози особі, щодо якої здійснюється захист [2, 98].

Ефективність забезпечення безпеки залежить від правильності застосування відповідних заходів. На вибір заходів забезпечення безпеки впливає низка факторів, головними серед яких, на нашу думку, є: ситуація, що склалася навколо певної особи (криміногенна ситуація за місцем проживання, характер погроз, склад сім'ї, характер роботи та ін.), вимоги та побажання особи, стосовно якої виникла загроза.

Вибір заходів забезпечення безпеки повинен ґрунтуватись на їх переліку, визначеному Законом України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», та на практиці застосування таких заходів. Важко не погодитися із думкою В. С. Зеленецького та Н. В. Куркіна, які вказують, що такий підхід не обмежує функціональну самостійність особи, яка вирішує питання про застосування заходів безпеки, а орієнтує лише на недопустимість ігнорування того, що визнано законодавцем, як допустимий і ефективний спосіб захисту. Більше того, ст. 7 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві», визначено, що з урахуванням характеру і ступеня небезпеки для життя, здоров'я, житла та майна осіб, взятих під захист, можуть здійснюватися й інші заходи безпеки. Тобто якщо ситуація, що склалася, виходить за рамки практики чи законодав-

чого регулювання, особі, яка вирішує питання про забезпечення безпеки, надається не тільки право, але й обов'язок самостійно чи за участю спеціалістів розробити інші заходи захисту учасників кримінального судочинства, які б забезпечили досягнення поставленої цілі [3, 404].

Також необхідно врахувати, що криміногенна ситуація у світі постійно змінюється, тому і способи впливу на учасників кримінального судочинства мають адекватно змінюватися [4, 160]. Враховуючи ці обставини, заходи захисту учасників кримінального судочинства не можуть бути раз і на завжди визначеними. Навіть ті заходи, які є визначеними законодавцем, не можуть шаблонно застосовуватись до всіх ситуацій, оскільки необхідно враховувати специфічність кожної з них, а також характер потенційних і реальних загроз.

Загрози безпеці учасників кримінального судочинства умовно можна поділити на внутрішні та зовнішні. Усі вони, як правило, в кінцевому рахунку, спрямовані на фальсифікацію доказів у справі, але відрізняються за суб'єктами, від яких можуть виходити: від суб'єктів, які ведуть кримінальний процес або від інших осіб. Здебільшого вони реалізуються відносно певного учасника кримінального судочинства, чий показання є необхідними для доказування певних обставин, встановлення об'єктивної істини у справі. Тому, для того, щоб учасник кримінального судочинства дав правдиві показання чи пояснення ще на стадії дослідчої перевірки, уповноваженій особі правоохоронного органу необхідно переконати цього суб'єкта в реальній можливості застосування щодо нього заходів безпеки [5, 97].

Залежно від ситуації, що склалася, потрібно розглядати питання про необхідність комплексного застосування передбачених законом заходів безпеки. В цьому випадку в постанові про забезпечення заходів безпеки необхідно вказувати їх перелік та розмежовувати компетенцію виконавців конкретних заходів.

Заходи забезпечення безпеки розподіляються на:

- 1) правові, що включають кримінально-правові — встановлення відповідальності за посягання на життя, здоров'я та майно осіб, яких захищають, та процесуальні — додержання процедури отримання інформації від поінформованих осіб;
- 2) соціально-економічні — надання можливості змінити біографічні дані, місце проживання та місце роботи;
- 3) фізичні — надання охорони, технічний захист житлових та службових приміщень тощо [6, 152].

Стаття 7 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» визначає перелік заходів забезпечення безпеки. Зокрема, це: 1) особиста охорона, охорона житла і майна; 2) видача спеціальних засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку; 3) використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження; 4) зміна документів та зміна зовнішності; 5) зміна місця роботи або навчання; 6) переселення в інше місце проживання; 7) поміщення до дошкільної виховної установи або установи органів соціального захисту населення; 8) забезпечення конфіденційності відомостей про особу; 9) закритий судовий розгляд кримінальної справи.

Крім того, законодавством передбачені інші заходи забезпечення безпеки, які застосовуються до особливих категорій громадян. Наприклад, наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 4 квітня 2005 року № 61 «Про затвердження Інструкції про порядок здійснення заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби» визначається, що коли стосовно засудженого прийнято рішення про застосування заходів забезпечення безпеки, адміністрація установи виконання покарань з урахуванням вимог режиму тримання негайно переводить такого засудженого у безпечне місце та вживає інших заходів щодо усунення небезпеки, зокрема: а) визначає персональне спальне місце, відділення чи структурну дільницю для відбування покарання; б) проводить зміну його робочого місця; в) переводить на ізольоване тримання; г) вирішує питання про переведення до іншої установи [7].

У будь-якому випадку застосування додаткових заходів безпеки не повинно порушувати законних прав учасників кримінального судочинства, інших громадян, мусить бути безпечним для оточуючих.

Відповідно до ч. 2 ст. 52³ КПК, відомості про заходи безпеки та осіб, взятих під захист, є інформацією з обмеженим доступом. На документи, що містять таку інформацію, не поширюються правила, передбачені ч. 2 і 3 ст. 48, ст. ст. 217–219 і 255 Кримінально-процесуального кодексу України (далі — КПК). Оригінали та направлені до виконання копії постанов слідчого про вжиття заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, зберігаються за правилами таємного діловодства. При цьому за правилами таємного діловодства здійснюється підготовка, облік, зберігання, використання і знищення таких документів. За невжиття слідчим заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист, а також розголошення відомостей про заходи безпеки щодо осіб, взятих під захист, якщо ці дії спричинили тяжкі наслідки, передбачена кримінальна відповідальність за ст. ст. 380 і 381 Кримінального кодексу України (далі — КК).

Постанова органу дізнання або слідчого про застосування або відмову в застосуванні додаткових заходів безпеки, або про їх скасування може бути оскаржена до прокурора або місцевого суду за місцем розслідування справи. Суддя негайно розглядає скаргу і матеріали справи, при необхідності вислуховує особу, яка провадить дізнання, слідчого, думку прокурора. На підставі матеріалів, досліджених суддею, виноситься постанова про застосування додаткових заходів безпеки, або про їх скасування, або про відмову в них. На постанову судді про відмову в задоволенні скарги протягом трьох діб з дня її винесення може бути подана апеляція до апеляційного суду.

Прокурорський нагляд за правильністю винесеного рішення про застосування заходів безпеки чи про відмову в їх застосуванні здійснюється на підставі ст. 227 КПК. Але процесуальна регламентація дій прокурора при цьому в законі відсутня.

Питання прокурорського нагляду при забезпеченні безпеки учасників кри-

мінального судочинства декларується також ч. 2 ст. 28 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві». При цьому порядок здійснення прокурорського нагляду та повноваження прокурора також залишилися не визначеними.

На наш погляд, при перевірці законності слідчих дій прокурор повинен звертати увагу на те, чи в повному обсязі дізнавач або слідчий роз'яснили учасникам кримінального судочинства право на забезпечення безпеки, тим більше, якщо із матеріалів кримінальної справи чи дослідчої перевірки вбачаються підстави для їх застосування, та чи здійснили їх.

У разі, якщо під час досудового слідства прокурором встановлена необхідність застосування заходів забезпечення безпеки до учасника кримінального судочинства, але вони застосовані не були, прокурор зобов'язаний дати вказівку про винесення постанови про забезпечення безпеки відповідної особи. Якщо ж застосувати заходи безпеки необхідно терміново, прокурор повинен особисто винести постанову про це та адресувати її відповідним органам влади для виконання. Також у даному випадку слід ставити питання про усунення особи, яка проводить дізнання, або слідчого від подальшого ведення дізнання або досудового слідства, якщо вони не вжили передбачених законом заходів забезпечення безпеки особи, яка їх потребує. Крім того, прокурор зобов'язаний вирішити питання про відповідальність цих осіб за ст. 380 КК.

Якщо шляхи здійснення прокурорського нагляду за додержанням законів щодо забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства при проведенні дізнання та досудового слідства навіть попри неналежну їх кримінально-процесуальну регламентацію зрозумілі, стосовно нагляду за органами оперативно-розшукової діяльності (далі — ОРД) в зазначеній сфері цього не скажеш. Забезпечення безпеки при проведенні ОРД здійснюється в рамках оперативно-розшукової справи «Злочин», яка зберігається під грифом «Таємно», і прокурор району не має права звертатися до матеріалів, що в ній знаходяться. Отже, щоб забезпечити дотримання законів органом, який здійснює захист у рамках оперативно-розшукової діяльності, чи реальність виконання його вказівок, прокурору необхідно звертатись до відповідного відділу прокуратури області. У зв'язку з цим постає питання доцільності наділення прокурора міськрайонної ланки повноваженнями з нагляду за вказаними органами при здійсненні заходів забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства. На нашу думку, надання таких повноважень зазначеним прокурорам є доцільним, оскільки ефективність такого нагляду в цьому випадку зростає. Також буде усунуто елемент недовіри до прокурорів зазначеної ланки, закладений в існуючий нині порядок здійснення прокурорського нагляду в означеній сфері.

Ще однією проблемою застосування заходів безпеки щодо суб'єктів кримінального судочинства є те, що вони покладаються за підслідністю на органи служби безпеки або внутрішніх справ обласного рівня, у складі структур яких з цією метою створюються спеціальні підрозділи. Відповідно до кримінально-процесуального законодавства орган дізнання, слідчий, прокурор або суд не пізніше ніж за три доби, а в невідкладних випадках — негайно приймає вмоти-

вовану постанову чи ухвалу і передає її для виконання органу, на який покладено здійснення заходів безпеки. Але постає питання, як орган дізнання, слідчий, прокурор чи суд може негайно забезпечити безпеку особи, знаходячись у віддаленому районі області. На наш погляд, доцільно створити спеціальні підрозділи по забезпеченню безпеки учасників кримінального судочинства у службі безпеки або внутрішніх справ міськрайонної ланки.

Вдосконалення правового забезпечення безпеки учасників кримінального процесу буде ефективним лише за умови врахування позитивного зарубіжного досвіду в цій сфері. Зокрема, у відповідності до Закону Республіки Казахстан «Про державний захист осіб, які беруть участь у кримінальному процесі» та Закону Республіки Білорусь «Про державний захист суддів, посадових осіб правоохоронних та контролюючих органів», захист вказаних осіб включає не лише заходи безпеки, але й заходи правового та соціального характеру. Відповідно до Закону Російської Федерації «Про державний захист потерпілих, свідків та інших учасників кримінального судочинства» захист передбачає заходи безпеки та соціальної підтримки. Згідно із Законом Республіки Молдова «Про державний захист потерпілих, свідків та інших осіб, які сприяють кримінальному процесу» до заходів державного захисту також належить соціальний захист (обов'язкове державне страхування за рахунок коштів державного бюджету, одноразова допомога, пенсія, відшкодування матеріальних збитків) [8, 44]. У той же час українське законодавство обмежує засоби захисту осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, зокрема свідків і потерпілих, оскільки поняття «безпека», «забезпечення безпеки» вузьчі, ніж поняття «захист», який включає і заходи соціального захисту.

На нашу думку, необхідно доповнити вітчизняне законодавство відповідними положеннями, що гарантують соціальний захист осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, з подальшим внесенням змін і доповнень до КПК України та інших нормативно-правових актів. Як зазначають дослідники цієї проблематики, метою забезпечення безпеки суб'єктів кримінального процесу є не лише захист їх фізичної недоторканності, але і створення умов для активної участі в процесі [8, 45]. Однією з таких умов є соціальний захист таких осіб.

Суттєвою прогалиною вітчизняної практики забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства є відсутність програм захисту свідків. На цей предмет великий і унікальний досвід мають США. Починаючи з 1971 року там діє спеціальна Федеральна програма захисту свідків, які виступають в судах з показаннями проти небезпечних злочинців. Зазначена програма надає правоохоронним органам широкі повноваження зі створення свідкові особливих умов для забезпечення його безпеки. Програма захисту здійснюється, якщо свідок надає всю наявну інформацію органам правосуддя, або свідок і члени його родини, які беруть участь у кримінальному судочинстві, ризикують життям.

Для прийняття рішення про організацію захисту на ім'я помічника прокурора штату чи округу адресується конфіденційний запит щодо застосування заходів захисту, в якому детально обґрунтовується необхідність їх застосуван-

ня, а також надається характеристика свідка. При отриманні дозволу на застосування заходів, вони здійснюються федеральною Службою судового виконання США. Спочатку вказана програма поширювалася лише на свідків чи на справи стосовно організованої злочинності. В 1982 році був прийнятий «Закон про захист жертв і свідків злочину», яким розширено перелік підзахисних суб'єктів. Окрім іншого, в ньому визначено, що умовою застосування захисних заходів є дача пояснень великому журі. Враховуючи, що організація охорони та переселення свідка і його родини вимагає великих фінансових затрат, прокурор, який подає заявку на включення свідка до програми, повинен детально пояснити всі обставини і довести, що показання свідка заслуговують довіри, є важливими для справи і будуть обов'язково надані [8, 46].

На жаль, у нашій країні відсутні приклади успішного захисту свідків із застосуванням комплексу заходів, визначених законом. Відсутні і дані про витрачені на вказані цілі кошти. Нам необхідно глибоко вивчити успішний досвід зарубіжних країн у галузі захисту учасників кримінального судочинства, інплементувати його до національного законодавства і вирішити головну проблему, яка полягає у відсутності національної програми захисту свідків та фінансування затратного механізму цієї програми. Зазначене має стати предметом подальших наукових розвідок цієї тематики.

Література

1. Бобраков И. А. Уголовно-правовая характеристика преступлений, посягающих на лиц, участвующих в уголовном судопроизводстве, и проблемы их законодательной регламентации: монография / И. А. Бобраков; Брян. филиал Моск. ун-та МВД России. — Брянск, 2004. — 175 с.
2. Костіп М. І. Кримінально-процесуальні заходи забезпечення безпеки особи // Юридичний радник. — 2007. — № 6. — С. 98–103.
3. Зелеспєцький В. С. Обеспечение безопасности субъектов уголовного процесса / В. С. Зелеспєцький, П. В. Куркип. — Х. : Крым АРТ, 2000. — 404 с.
4. Жариков Р. А. Некоторые аспекты совершенствования борьбы с организованной преступностью и терроризмом / Р. А. Жариков. — Уфа : УЮИ МВД РФ, 2005. — Ч. 1. — С. 160–168.
5. Гаврилова Н. И. О психологических механизмах формирования свидетельских показаний // Вопросы борьбы с преступностью. — М., 1984. — Вып. 40. — С. 84–98.
6. Смірєцький В. В. Забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства // Вісник Запорізького юридичного інституту. — Запоріжжя, 2000. — № 2. — С. 152–155.
7. Паказ Державного департаменту України з питань виконання покарань від 4 квітня 2005 р. № 61 «Про затвердження Інструкції про порядок здійснення заходів щодо забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби».
8. Ромадановский К. О. Сравнительный анализ законодательств различных стран в области государственной защиты потерпевших, свидетелей и иных участников уголовного судопроизводства // Российский следователь. — 2006. — С. 41–48.

Анотація

Середя Г. Загальна характеристика забезпечення безпеки суб'єктів кримінального судочинства та роль прокурора в його здійсненні. — Стаття.

Розглядається визначена законодавством України система заходів забезпечення безпеки учасників судочинства у кримінальних справах та роль прокурора у здійсненні цих заходів.

Ключові слова: безпека, кримінальне судочинство, заходи забезпечення, роль прокурора.

Summary

Sereda G. General characteristics of security assurance of criminal proceedings subjects and the role of a prosecutor in its implementation. — Article.

The article focuses on a system of measures to ensure security of criminal proceedings subjects according to Ukrainian legislation, as well as the role of a prosecutor in their implementation.

Keywords: security, criminal justice, systems of insure measures, role of prosecutor.

УДК 347.919:347.626.6

Ю. Ю. Цал-Цалко

СУДОВЕ РІШЕННЯ ПРО ПОДІЛ СПІЛЬНОГО МАЙНА ПОДРУЖЖЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

Судовий розгляд і вирішення цивільної справи є головною стадією цивільного процесу, в якій суд розглядає справу по суті, досліджує докази, встановлює фактичні обставини, з'ясовує права та обов'язки сторін і ухвалює судові рішення. Загальним завданням і метою стадії судового розгляду в суді першої інстанції є справедливий, неупереджений, а також правильний та своєчасний розгляд і вирішення справи про поділ спільного майна подружжя по суті для захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб та винесення законного і обґрунтованого рішення.

Дослідженням інституту судового рішення в теорії цивільного процесуального права займалися такі вчені, як С. Н. Абрамов, М. Г. Авдюков, І. В. Андронов, С. В. Васильєв, М. А. Гурвіч, М. Б. Зейдер, С. О. Іванова, А. Ф. Клейнман, В. В. Комаров, К. І. Комісаров, Д. Д. Луспенник, Н. І. Масленнікова, О. О. Мельников, В. І. Тertiшніков, М. К. Треушніков, Н. А. Чечіна, Д. М. Чечот, М. Й. Штефан та інші автори. Дослідженням судового рішення у справах щодо поділу спільного майна подружжя займалися такі вчені, як І. В. Жилінкова, Ю. С. Червоний, І. К. Піскарьов.

На сьогоднішній день існує багато думок стосовно визначення поняття судового рішення. Так, М. Б. Зейдер вважає, що судові рішення — це процесуальний акт, що є результатом діяльності суду. Судове рішення відображає з'ясування фактичних обставин справи, вирішення спору, захист порушеного чи оспорюваного права та охорону правопорядку [1, 46]. На думку Д. М. Чечота, судові рішення — це постанови суду, якою вирішується по суті матеріально-правовий спір, що є об'єктом процесу, з метою захисту прав та законних інтересів суб'єктів цього спору, у повній відповідності до дійсних обставин справи та закону [2, 6]. Дуже змістовно розкриває суть судового рішення М. Й. Штефан, який зазначає, що судові рішення є основним і найважливішим актом правосуддя, ухваленим у передбаченому законом порядку ім'ям України і спрямованим на захист гарантованих Конституцією України прав, свобод та законних інтересів громадян і організацій, державних і суспільних інтересів, зміцнення законності і правопорядку, на запобігання правопорушенням, вихо-